

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 9CoP/14/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4318201612
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 04. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Ingrid Radošická Vallová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2020:4318201612.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Ingrid Radošickej Vallovej a členiek senátu JUDr. Kataríny Marčekovej a Mgr. Andrey Szombathovej-Polákovej, vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa: O. T., nar. XX. XX. XXXX, v konaní zastúpené Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Levice ako kolíznym opatrovníkom, dieťa rodičov: H. T., nar. XX. XX. XXXX, trvale bytom R. T. XXX, t. č. N., A. XX, Česká republika a O. T., nar. XX. XX. XXXX, bytom R. T., K. XX, o návrhu matky na zmenu úpravy výkonu rodičovských práv a povinností, o odvolaní matky proti rozsudku Okresného súdu Levice zo dňa 12. decembra 2019 č. k. 10P/96/2018-93 takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e .**

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zamietol návrh matky, ktorá sa domáhala zverenia maloletého O. T., nar. XX. XX. XXXX do jej osobnej starostlivosti a zaviazania otca prispievať na výživu maloletého sumou 50 eur mesačne. O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania. Po právnej stránke svoje rozhodnutie odôvodnil článkom 5, § 26, § 28 ods. 1, 2 Zákona o rodine, ako aj vykonaným dokazovaním.

1.1. Vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že maloleté dieťa sa narodilo z mimomanželského pomeru. Rozsudkom OS Levice zo dňa 14. 09. 2011 č. k. 10P/181/2011-22 bol maloletý zverený do osobnej starostlivosti matke a zo strany otca bolo určené výživné vo výške 50 eur mesačne. Následne rozsudkom OS Levice zo dňa 26. 02. 2016 č. k. 15P/13/2014-119 došlo k zmene výkonu rodičovských práv a povinností. Súd schválil dohodu rodičov, na základe ktorej bol maloletý O. zverený do osobnej starostlivosti otca a matka bola zaviazaná prispievať na jeho výživu sumou 50 eur mesačne. Uvedené konanie začalo 14. 01. 2014 na návrh otca, keď matka sama priniesla dieťa do domácnosti otca s tým, že nemá kde bývať. V čase rozhodnutia súdu však matka bola zamestnaná a jej čistý príjem bol cca 13.000 CZK. Žila v spoločnej domácnosti s priateľom (bratom otca) v podnájme. Mala tiež vyživovaciu povinnosť k maloletému I., nar. XX. XX. XXXX vo výške 40 eur mesačne, ktorý bol rozsudkom OS Levice zo dňa 27. 01. 2015 č. k. 10P/136/2014-50 zverený do náhradnej starostlivosti S. C., jeho starej matke. Otec žil v spoločnej domácnosti so svojou matkou, pracoval na dohodu a jeho príjem sa pohyboval okolo 600 eur mesačne. Matka naďalej žije v spoločnej domácnosti s bratom otca maloletého dieťaťa, s ktorým v priebehu konania uzavrela manželstvo, obývajú 1-izbový byt, ktorý majú v podnájme a kde nájomné platia 7.500 CZK a zálohy za plnenie spojené s užívaním bytu 1.000 CZK. Naďalej má matka vyživovaciu povinnosť k synovi I. a dosahuje priemerný čistý mesačný zárobok 20.010,70 CZK. Otec naďalej býva v spoločnej domácnosti so svojou matkou v rodinnom dome, je zamestnaný na dohodu o výkone práce

a jeho príjem sa pohybuje okolo 700 eur mesačne. Otec pracuje aj v zahraničí, kde zarobil v Taliansku okolo 2.000 eur, privyrába si aj brigádnicou formou.

1.2. Maloletý O. je žiakom 3. ročníka ZŠ. Mesačná výška poplatkov za stravu a školský klub predstavuje 23,40 eura a rodičovský príspevok 15 eur. Osobitné záujmy, s ktorými boli zvýšené náklady nemá. Z hodnotenia ZŠ vyplýva, že maloletý dosahuje slabšie výsledky, príprava na vyučovanie sa realizuje v ŠKD pod vedením vychovávateľky. Spolupráca so starou matkou je na dobrej úrovni, zaujíma sa o výsledky dieťaťa, zúčastňuje sa na rodičovských združeníach, stará sa, aby chodil upravený a má všetky pomôcky. Otec do školy chodí málo, nepravidelne pracuje v zahraničí, dochádzka maloletého do školy je pravidelná. Matka sa o synove výsledky nezaujíma a školu nijakým spôsobom nekontaktuje. So záverov klinickej psychologičky PhDr. Bielikovej vyplynulo, že dieťa od útleho veku vyrastá v starostlivosti starej matky a otca, s matkou má sporadický kontakt, nemá k nej vypestované základné vzťahy a väzby, chýba pocit istoty, bezpečia a lásky. Aktuálne je zneurotizovaný s prejavmi v oblasti afektivity v dôsledku celkovej neistoty. Na verbálnej úrovni odmieta žiť u matky, čo zdôrazňuje strachom, ako by to zvládol.

1.3. Opakovanými šetreniami v domácnosti otca bolo zistené, že otec s maloletým obýva 1-izbový rodinný dom s kuchyňou, bez príslušenstva, zariadený podľa schopností a možností rodiny. V izbe sú dve postele, skrine, písací stôl, hygienu zatiaľ riešia vo vaničke, majú kúpený sprchový kút, nakoľko chcú robiť kúpeľňu v dome, čistota a poriadok boli na požadovanej úrovni, dostatok potravín, ako aj ošatenia pre maloletého. Maloletý spáva so starou matkou v izbe, otec spí v kuchyni na rozkladacom gauči. Otec má vytvorené vhodné podmienky v rámci jeho možností a schopností pre priaznivý fyzický, psychický a sociálny vývin maloletého. Vykonanými vyšetreniami neboli zistené žiadne nedostatky v starostlivosti otca o maloletého.

1.4. Trestným rozkazom OS Levice zo dňa 21. 09. 2017 č. k. 3T/131/2017-93 bola matka uznaná vinnou z prečinu zanedbania povinnej výživy (výživné neuhrádzala pre syna I., ani pre maloletého O.) podľa § 207 ods. 1 Trestného zákona. Bol jej uložený trest odňatia slobody 8 mesiacov s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu 20 mesiacov.

1.5. V súlade s § 26 Zákona o rodine súd sa dokazovaním zameril na skutočnosť, či od ostatnej úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k mal. O. došlo ku kvalifikovanej zmene pomerov, t. j. tých okolností, ktoré tvorili podklad pre pôvodné rozhodnutie. V prejednávanvej veci bolo preukázané, že maloletý bol do starostlivosti otca zverený síce v roku 2016, avšak fakticky sa v jeho starostlivosti nachádza od decembra 2013, kedy mu dieťa priniesla sama matka maloletého. Už v tom čase otec so svojou matkou bývali v rodinnom dome, ktorý obývajú doteraz, teda bytové pomery u otca zostali nezmenené. I napriek nižšej kvalite bývania, opakovanými šetreniami pomerov neboli zistené žiadne nedostatky v starostlivosti otca o maloletého, dieťa chodí upravené a čisté, ktorú skutočnosť potvrdilo školské zariadenie i ošetrujúca lekárka maloletého. V konečnom dôsledku i pri pohovore s dieťaťom na súde, toto bolo čisté a vkusne oblečené. Matka predmetný návrh na zverenie dieťaťa do jej osobnej starostlivosti podala, dôvodiac tým, že v súčasnosti má vhodné bytové podmienky i prácu a má teda možnosť sa o syna starať. Tiež poukazovala na to, že starostlivosť o dieťa prevažne zabezpečuje stará matka, a nie otec. Ako však vyplýva z pripojeného spisu (15P/13/2014), už v čase posledného rozhodnutia matka bola v Českej republike riadne zamestnaná (od 01. 12. 2015 č. I. 113 pripojeného spisu), mala zabezpečené bývanie v podnájme, pričom sama poukazuje na to, že v tom istom podnájme býva už od roku 2015, teda ani na jej strane v tomto smere k zmene pomerov nedošlo. Zmena u matky maloletého nastala však v tom, že v súčasnosti už osobne zabezpečuje starostlivosť o syna I..

1.6. Z výpovedí rodičov vyplynulo, že matka je v osobnom kontakte s maloletým O. väčšinou 2x ročne, a to cez vianočné a letné prázdniny. V minulosti dieťa u matky cez prázdniny bolo týždeň, v predchádzajúcom roku maloletý počas leta u matky strávil 5 týždňov. Od augusta 2019 do decembra 2019 matka dieťa nevidela. S maloletým nie je ani v pravidelnom telefonickom, či písomnom kontakte. Za celé obdobie školskej dochádzky sa matka o výsledky syna v škole nezaujíma, ani nekontaktuje ošetrujúcu lekárku. Do času, kým nebola stíhaná za zanedbanie povinnej výživy, neuhrádzala na syna ani určené výživné pravidelne, hoci je riadne zamestnaná.

1.7. Prihliadnuc na najlepší záujem maloletého dieťaťa, stabilitu výchovného prostredia, vyjadrenie kolízneho opatrovníka,, ako i skutočnosť, že na strane účastníkov konania - rodičov nebola preukázaná závažná zmena pomerov, ktorá by odôvodňovala zverenie maloletého do osobnej starostlivosti matky,

súd návrh ako nedôvodný zamietol. Zmena pomerov nastala u maloletého O. v tom, že dieťa fyzicky vyspelo, navštevuje už základnú školu, ktorá skutočnosť však sama o sebe nie je dôvodom pre jeho zverenie do osobnej starostlivosti matky. Je evidentné, že maloletý má citové väzby k obom rodičom. Maloletý síce pred súdom prezentoval prianie bývať s matkou, avšak s poukazom na jeho vek, rozumovú vyspelosť má súd za to, že sám si nedokáže uvedomiť následky svojho rozhodnutia. Súd prihliadol na to, že maloletý má už v súčasnosti problémy v učení v materinskom jazyku, poruchy sústredenia, ktoré sú v súčasnosti v štádiu riešenia pomocou odborníkov (Centrum poradensko-psychologických služieb a prevencie, psychológ), z ktorého dôvodu je vysoko pravdepodobné, že zmena prostredia, výuka v inom jazyku by tieto problémy len prehĺbili. Je prirodzené, že matka maloletému chýba, pričom dieťa vôľu bývať u nej prezentovalo vždy po pobyte u matky, resp. jej návšteve. Samozrejme dieťa u matky bolo spokojné, keď v jej domácnosti nemalo žiadne povinnosti, keďže u matky sa nachádzalo vždy počas prázdnin, kedy sa nemuselo pripravovať na vyučovanie. V starostlivosti otca o maloletého nedostatky zistené neboli a je celkom prirodzené, že mu v starostlivosti o syna pomáha jeho matka v období, keď si výkonom práce zabezpečuje príjem, za účelom zabezpečenia všetkých potrieb svojho dieťaťa. V súčasnom prostredí maloletý O. vyrastá od útleho veku, má tu zázemie, kamarátov, stabilné a vhodné výchovné prostredie, pričom nebolo zistené, že by otec maloletého negatívne ovplyvňoval proti matke, naopak, jeho vzťah k matke podporuje a matke s dieťaťom umožňuje kontakty.

1.8. O náhrade trov konania rozhodol prvoinštančný súd v súlade s § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

2. Rozsudok súdu prvej inštancie napadla v zákonnej lehote odvolaním matka maloletého, ktorá sa domáhala zmeny rozsudku súdu prvej inštancie a zverenia maloletého O., nar. XX. XX. XXXX do jej osobnej starostlivosti a zaviazania otca prispievať na jeho výživu sumou 50 eur mesačne, čím by sa zmenil rozsudok OS Levice zo dňa 26. 02. 2016 č. k. 15P/13/2014-119. Dôvodila tým, že zmeny úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému synovi O. sa domáhala z dôvodu, že v čase, keď syna priniesla do domácnosti otca, nemala stálu prácu, ani zabezpečené bývanie. Pomery sa však zmenili, má zabezpečené bývanie v podnájme a stálu prácu. Dňa 27. 07. 2019 uzavrela manželstvo s Z. T. (bratom otca maloletého syna). V jej domácnosti žije aj jej starší syn I.. Syna navštevuje podľa možnosti, nakoľko jej to práca viac nedovoľuje. V jej domácnosti bol 2x ročne, a to počas letných a zimných prázdnin. Maloletý O. sa pred ňou vyjadril, že chce bývať u nej a bol sklamaný z rozhodnutia súdu prvej inštancie, že zostáva bývať u otca. V konaní vedela vždy zdokladovať príjem, pokiaľ ho od nej súd žiadal. Otec vedel doložiť príjem iba občas, aj to väčšinou ústne. Pokiaľ kolízny opatrovník šetreniami poukázal na to, že neboli zistené v domácnosti otca žiadne nedostatky, poukazuje na to, že v domácnosti nie je kúpeľňa a maloletý sa kúpe v detskej vaničke. Syn nemá dostatočný priestor na hranie, pričom v domácnosti sú neustále nadávky a hádky. Neustále počúva od starej matky, že syn je zlý a neposlúcha. Pokiaľ je maloletý u nej, nemá s ním žiadny problém, je pozorný, poslúcha, snaží sa mu veci vysvetliť v klude. Dieťa by malo vyrastať v kľudnom prostredí, vidí na ňom, že keď je s ňou, tak je uvoľnený, keď ho vracia do domácnosti otca, je smutný, ztuhlý, skleslý.

2.1. Návrh na zmenu úpravy práv a povinností podala po dlhšom čase z dôvodu, že si potrebovala vybudovať zázemie, pretože začínala od nuly. V tom čase nemala istotu v partnerovi, nakoľko odchádzal na Slovensko, opúšťal domácnosť, a tak zostávali všetky výdavky na nej. Keď sa situácia ustálila, starší syn I. skončil v jej domácnosti, pričom to bolo jeho rozhodnutie. Mal obavy, ako zvládne školu, či zvládne češtinu, avšak rýchlo sa prispôbil. Rovnako by maloletému O. bolo poskytnuté na škole doučovanie z češtiny, ako aj z iných predmetov. Na výživu maloletého posielala výživné maximálne 150 eur, čo je 50 eur výživné + zameškané výživné. Naďalej pracuje v Čechách, žije v spoločnej domácnosti s manželom a starším synom, obýva 1-izbový byt, pričom starší syn má izbu pre seba a dostatočný priestor, kde by s ním mohol bývať aj mladší syn. Byt je kompletne vybavený. Pokiaľ stará matka uvádza, že nemá žiadne zdravotné problémy, má za to, že občas jej liek Neurol obvodná lekárka predpíše. Otec sa vyjadril, že neužíva žiadne omamné látky, nefetuje, nepožíva alkoholické nápoje, čo však bolo len ústne doložené. Žiadala pred súdom vyšetrenie otca na omamné a psychotropné látky, čo nebolo akceptované. Súd prvej inštancie nezistil, že otec maloletého voči nej ovplyvňuje, povedal jej to syn, ako sa o nej vyjadruje otec alebo stará matka. Svedkom týchto vyjadrení bola aj manželova dcéra, ktorá je zároveň vnučkou a neterou.

2.2. Maloletý sa nie raz vyjadril pred ňou, že má strach z otca, pretože kričí, v otcovej domácnosti sa nerobia Vianoce, lebo stará matka sa dala k Jehovistom. Takisto darčeky, ktoré mu ona kúpi, otec

považuje za zbytočnosť. Pre svojho syna chce, aby vyrastal v kľudnom prostredí, mal svoj kútik a pocit istoty a lásky a v neposlednom rade je v záujme detí, aby vyrastali ako súrodenci spolu. Žiadala, aby súd opätovne prešetril domácnosť otca a navrhol u neho vykonať testy na omamné a psychotropné látky. Zároveň žiadala prešetriť aj zdravotný stav starej matky, jej domácnosť a vypočuť v podanom odvolaní uvedených svedkov. Zároveň k odvolaniu pripojila aj rodný list maloletého O. T., sobášny list, ako aj výpis z jej účtu.

3. K podanému odvolaniu matky sa písomne vyjadril kolízny opatrovník, ktorý navrhol rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdiť. Uviedol, že pokiaľ matka poukazuje na nevyhovujúce pomery v domácnosti otca, od roku 2013 otec zabezpečuje starostlivosť o maloletého, kedy ho matka priniesla do jeho domácnosti. Otec žije so svojou matkou v tej istej domácnosti, nedošlo k zmene pomerov na jeho strane a stará matka pomáha otcovi so starostlivosťou o maloletého. Opakovanými šetreniami v domácnosti neboli zistené žiadne nedostatky v starostlivosti otca o maloletého, tento má vytvorené podmienky v rámci možností a schopností rodiny. Matka poukazuje na domácnosť otca na nedostatočný priestor pre maloletého na hranie, pritom sama so svojím manželom a maloletým I. obýva 1-izbový byt v podnájme. Rovnako, pokiaľ matka poukazuje na nevhodnú hygienu maloletého, tento záver nevyplýva ani zo správy detskej ošetrojúcej lekárky, ani zo školy nebolo zistené zanedbávanie hygieny u maloletého. Domácnosť otca a starej matky navštevuje s prespaním dcéra manžela matky maloletého - sesternica maloletého. Pokiaľ matka poukazuje na to, že maloletý neposlúcha starú matku a na druhej strane, pokiaľ je maloletý u nej, nemá s ním žiadny problém, je potrebné uviesť, že stará matka zabezpečuje starostlivosť o maloletého v čase, keď si otec výkonom práce zabezpečuje príjem na zabezpečenie všetkých potrieb maloletého. Je nemožné porovnávať sústavnú starostlivosť o maloletého so starostlivosťou o maloletého počas prázdnin, keď maloletý nemá žiadne školské povinnosti, nemusí sa pripravovať na vyučovanie, ako aj s poukazom na vek starej matky, je prirodzené, že nie vždy má dostatok síl a energie, čo však neznamená, že nezvláda alebo sa nedokáže postarať o maloletého. Pokiaľ mal maloletý problémy v učení a správaní, ako aj v školských výsledkoch, otec a stará matka zabezpečili doučovanie pre maloletého zo slovenského jazyka a matematiky. Problém má aj v oblasti koncentrácie, pozornosti aktivity, preto bol odoslaný na pedagogicko-psychologické vyšetrenie.

3.1. Maloletý má citové väzby k obom rodičom a pred súdom vyjadril túžbu bývať s matkou, obával sa však, ako by zvládol cudzí jazyk a uviedol, že ak to tam (v Čechách) nebude zvládať, tak by sa chcel vrátiť k otcovi. Otec a stará matka mu povedali, že mu nebudú brániť, ak bude chcieť bývať s matkou. Zo záverov psychologického vyšetrenia vyplýva, že maloletý od útleho veku vyrastá v starostlivosti otca a starej matky. S matkou má sporadický kontakt. Nemá k nej vypestované základné vzťahy a väzby, chýba pocit istoty, bezpečia a lásky. Aktuálne je zneurotizovaný, má prejavy v oblasti afektivity, čo je dôsledkom celkovej neistoty a na verbálnej úrovni odmieta žiť u matky, čo odôvodňuje strachom, ako by zvládol, keby žil u matky. S poukazom na vek maloletého a rozumovú vyspelosť je zrejmé, že maloletý si nedokáže uvedomiť následky svojho rozhodnutia. Maloletý má v súčasnosti problémy so slovenským jazykom, chodí na doučovanie, má poruchy sústredenia, a preto je pravdepodobné, že zmena prostredia, ako aj vyučovanie v cudzom jazyku by tieto problémy len zhoršili.

4. Otec sa k podanému odvolaniu matky písomne nevyjadril.

5. Krajský súd v Nitre ako súd odvolací (§ 34 zákona č. 160/2015 Civilného sporového poriadku - ďalej len „CSP“) preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v medziach daných ust. § 65 a § 66 zákona č. 161/2015 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“) bez nariadenia pojednávania v súlade s ust. § 385 ods. 1 CSP s verejným vyhlásením rozhodnutia podľa § 219 CSP dospel k záveru, že odvolanie matky nie je dôvodné a rozhodnutie súdu prvej inštancie je potrebné podľa § 387 odsek 1, 2 CSP ako vecne správne potvrdiť.

6. Zákon č. 161/2015 Civilný mimosporový poriadok upravuje konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých vo svojich ustanoveniach v § 111 až § 122.

7. Podľa § 111 písmeno b/ CMP v konaniach vo veciach starostlivosti súdu o maloletých súd rozhoduje (okrem iného aj) o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu.

8. Podľa § 121 CMP rozsudky o úprave výkonu rodičovských práv a povinností a výžive maloletých a o priznaní obmedzenia alebo pozbavení rodičovských práv a povinností alebo o pozastavení ich výkonu možno zmeniť alebo zrušiť aj bez návrhu, ak sa zmenia pomery.

9. Podľa § 36 odsek 1 zákona č. 36/2005 Z. z. (Zákon o rodine) rodičia maloletého dieťaťa, ktorí spolu nežijú, môžu sa kedykoľvek dohodnúť o úprave výkonu ich rodičovských práv a povinností. Ak sa nedohodnú, súd môže aj bez návrhu upraviť výkon ich rodičovských práv a povinností, najmä určí, ktorému z rodičov zverí maloleté dieťa do osobnej starostlivosti. Ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa a ak to vyžadujú pomery v rodine, môže súd upraviť styk dieťaťa s blízkymi osobami.

10. Podľa ustanovenia § 26 Zákona o rodine, ak sa zmenia pomery, súd môže aj bez návrhu zmeniť rozhodnutie o výkone rodičovských práv a povinností alebo dohodu o výkone rodičovských práv a povinností.

11. V zmysle ust. § 26 Zákona o rodine v spojení s ust. § 121 CMP dohody a súdne rozhodnutia o výkone rodičovských práv a povinností možno zmeniť, ak sa zmenia pomery, resp. ak sa podstatne zmenili okolnosti, ktoré sú rozhodujúce pre doterajšiu úpravu, pričom zmena rozsudku je prípustná od času, keď došlo k zmene pomerov. Hmotno-právnou podmienkou pre zmenu predchádzajúceho súdneho rozhodnutia o výkone rodičovských práv a povinností je teda zmena pomerov, ktorá musí byť podstatná a musí sa týkať okolností, ktoré odôvodňujú výkon rodičovských práv a povinností za podmienky, že sa závažnejším spôsobom prejavia v pomeroch účastníkov v porovnaní s pomermi v čase predchádzajúceho rozhodnutia. Zmena pomerov pritom môže byť odôvodnená buď subjektívne - okolnosťami na strane rodičov maloletého alebo na strane maloletého, alebo objektívne - vývojom objektívnych okolností.

12. Úprava práv a povinností rodičov k maloletým deťom sa uskutočňuje podľa stavu zisteného v čase rozhodovania súdu (§ 217 ods. 1 CSP). Pri tejto úprave však môžu nastať zmeny tak v pomeroch rodičov, ako aj v pomeroch maloletých detí odôvodňujúcich zmenu pôvodného rozhodnutia súdu, príp. dohody rodičov. Iba zmena závažnejšieho charakteru môže byť dôvodom na takú zmenu rozhodnutia. Zmena pomerov môže spočívať v rôznych okolnostiach, ktoré sú rozhodujúce z hľadiska záujmov maloletých detí. Pri úvahe o tom, či sa má zmeniť rozhodnutie súdu alebo dohoda rodičov, treba mať na zreteli záujem dieťaťa na jeho riadnej výchove pri rešpektovaní stálosti výchovného prostredia. Zmena doterajšieho výchovného prostredia je odôvodnená najmä vtedy, keď doterajšie výchovné prostredie už nezabezpečuje priaznivé podmienky pre plnohodnotný vývoj a rozvoj maloletého dieťaťa. Základným predpokladom pre zmenu pôvodného rozhodnutia súdu je, že od pôvodného rozhodnutia došlo k takej zmene pomerov, ktorá vyžaduje zmenu pôvodnej úpravy, zohľadňujúc pritom primárne záujem maloletého dieťaťa.

13. Odvolací súd preskúmal odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie a aplikujúc ust. § 387 ods. 2 CSP sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku a zároveň konštatuje správnosť dôvodov, ako aj zákonných ustanovení, na základe ktorých súd prvej inštancie vo veci rozhodol.

14. Z vykonaného dokazovania súdom prvej inštancie nesporne vyplynulo, že naposledy bolo rozhodované o rodičovských právach a povinnostiach k maloletému O. T., nar. XX. XX. XXXX rozsudkom OS Levice zo dňa 26. 02. 2016 č. k. 15P/13/2014-119, kedy bola schválená dohoda rodičov v tom znení, že maloletý O., nar. XX. XX. XXXX sa zveruje do osobnej starostlivosti otca a matka bola zaviazaná prispievať na výživu maloletého sumou 50 eur mesačne vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám otca, počnúc dňom 14. 01. 2014. Uvedený rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 14. 03. 2016. Uvedené rozhodnutie bolo vydané na základe návrhu otca, ktorý doručil súdu prvej inštancie dňa 14. 01. 2014, v ktorom uvádzal, že asi pred 3 mesiacmi maloletého O. do jeho domácnosti priniesla matka s tým, že nemá kde byť. V uvedenom konaní na pojednávaní dňa 26. 02. 2016 matka súhlasila so zverením maloletého do starostlivosti otca, pracovala ako operátorka s čistým príjmom cca 13.000 CZK a žila v spoločnej domácnosti s Z. T., bratom otca maloletého, ktorý tiež bol riadne zamestnaný. Bývali v podnájme, kde platili 7.500 CZK, ako aj ďalšie náklady spojené s užívaním bytu. Matka okrem maloletého O. mala vyživovaciu povinnosť k maloletému I. I., ktorému prispievala na výživu 40 eur, ako aj k maloletej R..

Matka podala na súd prvej inštancie dňa 12. 04. 2018 návrh na zmenu úpravu výkonu rodičovských práv a povinností a žiadala maloletého O. zveriť do svojej výchovy a otca zaviazat' platiť mu na výživu sumou 50 eur. Matka dôvodila tým, že v čase pôvodného zverenia maloletého do starostlivosti otca sa ocitla v zlej situácii, bez byvania a stálej práce. V súčasnej dobe žije a pracuje v Českej republike v prenajatom byte s pravidelným príjmom, a pretože sa jej situácia zlepšila a zmenila, navrhuje zmeniť pôvodný rozsudok OS Levice zo dňa 26. 02. 2016 č. k. 15P/13/2014-119 a zveriť maloletého O. do jej starostlivosti.

15. Súd prvej inštancie správne pri svojom rozhodovaní zameril skúmanie na tú skutočnosť, či nastala taká zásadná zmena pomerov na strane rodičov alebo dieťaťa, ktorá by odôvodňovala potrebu a nutnosť zmeny doterajšej právoplatnej úpravy rodičovských práv a povinností. Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že na strane rodičov maloletého nebola preukázaná závažná zmena pomerov, ktorá by odôvodňovala zverenie maloletého do starostlivosti matky. Zmenu pomerov konštatoval len u maloletého O. v tom, že dieťa fyzicky vyspelo, navštevuje základnú školu, pričom táto skutočnosť sama o sebe nie je dôvodom pre jeho zverenie do osobnej starostlivosti matky. Matka v priebehu konania tvrdila, že v čase, keď bol maloletý zverený do starostlivosti otca (v roku 2016) nemala bývanie, nemala prácu, a odvtedy sa jej pomery zmenili. Sama uviedla vo svojej výpovedi, že od novembra 2015 stále býva v tom istom nájme, majiteľ jej opakovane predlžuje nájom na jeden rok, v spoločnej domácnosti žije s priateľom, s ktorým uzatvorila manželstvo (v priebehu odvolacieho konania predložila súdu sobášny list) a jej mesačný zárobok sa pohybuje medzi 19.000 až 20.000 CZK. Má v starostlivosti maloletého I., ktorého má v súčasnej dobe zvereného do výchovy. S maloletým O. sa stretáva počas letných a zimných prázdnin. Naposledy sa matka s maloletým I. stretla počas prázdnin v roku 2019. So synom je v telefonickom kontakte, hoci uvádza, že je to obtiažne, pretože v mieste bydliska otca nie je dobrý signál. Zvykne synovi napísať cez Messenger. Matka uhrádza výživné na maloletého podľa jej finančných možností, pričom z vykonaného dokazovania vyplynulo, že bola trestným rozkazom OS Levice zo dňa 21. 09. 2017 pod č. k. 3T/131/2017-93 uznaná vinnou z prečinu zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1 Tr. zák. a bol jej uložený trest odňatia slobody s podmieneným odkladom. Otec s maloletým a so starou matkou obývajú 1-izbový rodinný dom s kuchyňou, bez príslušenstva, ktorý je zariadený podľa možností a schopností rodiny, pričom v izbe sú 2 postele, skrine, písací stôl a hygienu riešia vo vaničke. Šetrením v domácnosti bolo konštatované, že čistota a poriadok sú na požadovanej úrovni, zabezpečený bol dostatok potravín, ako aj ošatenie pre maloletého. S vedením domácnosti otcovi pomáha jeho matka, ktorá mu je nápomocná so starostlivosťou o maloletého I.. V čase, keď otec je pracovne odcestovaný, je v každodennom telefonickom kontakte s maloletým.

V konaní bol vypočutý aj maloletý O., ktorý na pojednávaní dňa 07. 02. 2019 uviedol, že býva v spoločnej domácnosti so svojou starkou a s otcom, chodí do družiny v dedine a v škole má kamarátov, s ktorými sa hráva. S matkou sa stretáva cez prázdniny, zvyknú chodiť von a má tam aj kamaráta. Keď je u matky, chýba mu otec, ktorému vtedy napíše, a teraz mu chýba matka, tiež jej napíše. Súd v priebehu konania opätovne dňa 12. 12. 2019 vypočul maloletého O., ktorý uviedol, že by chcel ísť bývať k matke, s matkou sa o tom rozprával, povedala mu, ako to bude v Čechách fungovať, pričom otec so starkou mu povedali, že sa môže rozhodnúť a nebudú mu brániť. Sám uviedol, že sa zlepšil v škole, lebo má doučovania zo slovenčiny a matematiky. Má jedného najlepšieho priateľa v škole a má kamarátov v dedine. Keď je doma, tak sa s ním učí starká, pomáha mu. Otec sa nebránil rozhodnutiu syna, len vyjadril obavy, čo sa stane, ak syn nebude u matky spokojný, alebo si to rozmyslí. Bol by však rád, keby maloletý zostal u neho, ale keď sa rozhodne, že chce bývať u matky, nebude mu v tom brániť.

16. Odvolací súd zhodne s postupom súdu prvej inštancie posudzoval, či došlo k takej podstatnej zmene pomerov oproti pôvodnému rozhodnutiu, ktorá by odôvodňovala zmenu výchovného prostredia zverenia maloletého O. do starostlivosti matky. Plne sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že na strane oboch rodičov nedošlo k takej zásadnej zmene pomerov a to, či už z hľadiska bytových, osobných, majetkových, zárobkových, ktoré by opodstatňovali v zmysle zákonných kritérií zmenu doterajšej úpravy rodičovských práv a povinností k maloletému O. Okrem uvedeného konštatovania, že nedošlo od poslednej úpravy k takej zmene pomerov oboch rodičov, ktorá by odôvodňovala novú úpravu práv a povinností k dieťaťu, odvolací súd poukazuje na tú skutočnosť, že neobstojí argument matky, že v minulosti nemala a v súčasnosti už má vytvorené všestranné podmienky pre riadnu a zodpovednú výchovu maloletého O.. Matka v priebehu konania, ale aj v podanom odvolaní tvrdila, že v roku 2006, kedy bol maloletý O. zverený do starostlivosti otca, nemala žiadnu prácu, ani zabezpečené bývanie, ktoré tvrdenia nie sú pravdivé. Z konania vedeného na OS Levice pod sp. zn. 15P/13/2014 zo samotnej

výpovede matky na pojednávaní dňa 26. 02. 2016 vyplynulo, že súhlasila so zverením maloletého do starostlivosti otca, napriek tomu, že pracovala ako operátorka s čistým príjmom cca 13.000 CZK, žila v spoločnej domácnosti s Z. T., ktorý bol rovnako riadne zamestnaný s čistým príjmom od 17 do 18 tisíc CZK a bývali v prenajatom byte, v ktorom bývajú aj v súčasnosti. Jedná sa o 1-izbový byt, v ktorom okrem manžela matky býva aj jej ďalší syn I..

Matka v konaní, ale ani v podanom odvolaní nespochybňovala starostlivosť otca a starej matky, ku ktorým má maloletý blízky citový vzťah, pričom uviedla, že je to pochopiteľné, pretože sa o neho starajú niekoľko rokov. Namietala však, že otec vo svojej domácnosti nemá vytvorené také podmienky, ktoré sú vhodné pre výchovu maloletého, keď v domácnosti nie je kúpeľňa. Je potrebné v tejto súvislosti poukázať na tú skutočnosť, že otec žije v tej istej domácnosti, v ktorej žil aj v roku 2016, kedy matka súhlasila s tým, aby maloletý bol zverený do starostlivosti otca, v tejto domácnosti otec žije so svojou matkou, ktorá mu pomáha so starostlivosťou o maloletého, v rodine boli vykonané niekoľkokrát šetrenia, pričom kolízny opatrovník v rámci týchto šetrení konštatoval, že neboli zistené nedostatky v starostlivosti otca o maloletého, bytové podmienky sú primerané možnostiam a schopnostiam rodiny, avšak konštatoval, čistotu a poriadok na požadovanej úrovni, ako aj zabezpečenie domácnosti dostatkom potravín, ako aj ošatenia pre maloletého. Nie je preto možné konštatovať, že by otec nemal podmienky pre výchovu maloletého, príp. že by bola zanedbávaná jeho hygiena, keď zo správy ošetrujúcej lekárky nevyplývalo zanedbávanie hygieny u maloletého a táto skutočnosť nevyplývala ani zo šetrenia kolízneho opatrovníka, ani z výsluchov maloletého na pojednávaní. Navyše, túto domácnosť navštevuje aj dcéra manžela matky - sesternica maloletého O., ktorá chodí na prázdniny k svojej starej matke. Pokiaľ matka poukazuje na svoje bytové podmienky, je potrebné uviesť, že sa jedná o rovnaké bytové pomery, aké mala v čase predchádzajúceho rozhodnutia, navyše, v tejto domácnosti býva starší syn I. a jej manžel, pričom sa jedná o 1-izbový byt. Takže ani v tomto smere nie je možné konštatovať zmenu pomerov v prospech matky.

17. Matka v podanom odvolaní namietala aj tú skutočnosť, že stará matka mala v minulosti zdravotné problémy a má za to, že občas jej lekár predpíše Neurool, a ďalej namietala, že žiadala vyšetrenie otca na omamné a psychotropné látky, čo súd neakceptoval. Tvrdené skutočnosti matkou v konaní neboli preukázané, práve naopak, listinnými správami, ako aj šetrením v domácnosti bolo preukázané, že otec spolu so svojou matkou sa o maloletého svedomite a zodpovedne starajú, maloletý navštevuje ZŠ v I. T. pravidelne, pričom neboli hlásené zo strany školy žiadne vymeškané hodiny, ani dlhodobá absencia. Otec sa v mieste bydliska správa slušne, nebol riešený komisiou verejného poriadku, ktoré skutočnosti vyplývajú zo strany správy Obce I. T., ale aj zo správy zo šetrenia pomerov kolíznym opatrovníkom, ktorý potvrdil, že otec a stará matka sa s maloletým pravidelne učia, napriek tomu, že maloletý sa nevie sústrediť, je nepozorný. V októbri 2019 boli s maloletým na vyšetrení, odkiaľ boli odporúčaní na neurologické vyšetrenie. Rovnako aj z dožiadania detskej lekárky vyplynula dostatočná starostlivosť o maloletého. Skutočnosť, že otcovi záleží na školských výsledkoch syna, vyplýva aj z toho, že maloletému vybavil doučovanie, odvtedy sa jeho známky zlepšili, či už v slovenskom jazyku, alebo v matematike. Vychádzajúc zo zisteného stavu súdom prvej inštancie, odvolací súd rovnako ako súd prvej inštancie dospel k záveru, že vykonaným dokazovaním nebola preukázaná taká zmena pomerov na strane rodičov, ktorá by opodstatňovala doterajšiu zmenu úpravy rodičovských práv a povinností k maloletému O..

18. Odvolací súd v neposlednom rade prihliadol na záujem maloletého O., ktorý musí byť vždy prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti, a teda aj pri akomkoľvek rozhodovaní týkajúci sa maloletých detí. Maloletý v priebehu konania prezentoval kladný vzťah nielen ku svojmu otcovi, ale aj ku svojej matke, s ktorou sa rozprával, ako by to fungovalo, keby bol v Čechách, pričom uviedol, že otec aj starká mu povedali, že sa môže rozhodnúť sám a nebudú mu brániť. V podstate prejavil svoju vôľu ísť bývať k matke, avšak zároveň to podmienil tým, že ak by to u matky nefungovalo, tak by sa chcel vrátiť k otcovi. Sám konštatoval zlepšenie v škole z dôvodu, že chodí na doučovanie. Zo správy PhDr. Zuzany Bielikovej, klinický psychológ, ktorá bola podaná v konaní vyplynulo, že u maloletého ide o detskú osobnosť vo vývine, emočne a sociálne nezrelú a málo sebavedomú, ale s dobrým sebahodnotením, so snahami o sociálny kontakt a priblíženie. Pri skúške rodinných vzťahov sa ukázalo, že maloletý ako súčasť rodiny prežíva otca, starú matku, nevlastného brata a sestru, matku s jej manželom, ktorí sú zásadne v dominantnom postavení. V rodine absentujú blízke citové väzby. Zo záveru psychologičky vyplynulo, že ide o chlapca, ktorý od útleho veku vyrastá v starostlivosti starej matky zo strany otca a otca, kontakt s matkou bol len sporadický (počas prázdnin), nemá ku nej vypestované základné vzťahy

a väzby, chýba pocit istoty, bezpečia a lásky. Aktuálne je zneurotizovaný s prejavmi v oblasti afektivity v dôsledku celkovej neistoty. Na verbálnej úrovni odmieta žiť u matky, čo zdôvodňuje strachom, ako by to zvládol.

19. Za danej situácie, vychádzajúc aj z vyššie uvedenej správy, je nesporné, že v najlepšom záujme maloletého je zabezpečiť u neho pocit istoty, ktorým je výchovné prostredie, v ktorom niekoľko rokov vyrastá, je mu známe a kde má základnú oporu, ktorú nachádza u otca a starej matky. Maloletý má problémy so sústredením a nepozornosťou, čo riešil otec spolu so starou matkou, boli v októbri 2019 na vyšetrení a zároveň odporučení na neurologické vyšetrenie. Rovnako maloletému je potrebné sa venovať aj viac v oblasti prípravy na vyučovanie, kedy mu otcom bolo zabezpečené doučovanie zo slovenského jazyka a matematiky a nastal posun k lepšiemu a podstatné zlepšenie študijných výsledkov z týchto predmetov. Javí sa vysoko pravdepodobné, že za takejto situácie, keď maloletý má problém v učení, aj v správaní, čo však otec má snahu riešiť a rieši, by mu neprospeła zmena výchovného prostredia. Odvolací súd je toho názoru, že najmä zmena prostredia a presťahovaním maloletého do Českej republiky, kde by bol konfrontovaný s novým kolektívom, s jazykom, s ktorým by mohol mať problémy, by nebola na jeho prospech a problémy, ktoré má v učení a v správaní by sa mohli zhoršiť. V prospech maloletého je, aby bolo u neho zachované zázemie rodiny, kamarátov, prostredie, v ktorom niekoľko rokov žije, pričom v jeho prospech by bolo, aby otec a stará matka podporovali a upevňovali jeho vzťah k matke a k bratovi, čo by mohlo mať veľký prínos práve v prospech zdravého vývinu maloletého.

20. Napokon, pokiaľ matka poukazovala na to, že súd nevykonal ňou navrhnuté dôkazy (nešetril zdravotný stav starej matky, ako aj otca na požívanie drog, či iných omamných látok), odvolací súd dodáva, že je vždy vecou súdu, ktoré z navrhovaných dôkazov vykoná, a ktoré nie. Vzhľadom k tomu, že starostlivosť o maloletého zo strany otca alebo starej matky bola preukázaná inými a viacerými dôkazmi, nebolo nevyhnutné, aby vykonal dôkazy navrhnuté matkou, keďže tieto boli vyvrátené inými dôkazmi.

21. Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny podľa § 387 ods. 1, 2 CSP potvrdil, pričom sa v celom rozsahu stotožňuje s dôvodmi uvedenými v rozhodnutí súdu prvej inštancie.

22. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 52 CMP s použitím ust. § 396 ods. 1 CSP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania, keďže nezistil dôvod na aplikáciu výnimky v zmysle § 55 CMP a existenciu takýchto okolností účastníci ani netvrdili.

Toto rozhodnutie bolo prijaté v senáte pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).